

Pénzügyi ösztönzők a felnőttképzésben – a német példa

Kovács Marianna

DOI: 10.14267/VILPOL2023.04.14

Életünk minden területére igaz, így a munka világára is, hogy gyorsan és folyamatosan változik. Az OECD különböző tanulmányokban mutatja be, hogy az egyes tagországok gazdasága és továbbképzési, illetve felnőttképzési rendszereik milyen összefüggéseket mutatnak. (<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1f552468-en/index.html?itemId=/content/publication/1f552468-en>)

Megállapították, hogy amennyiben a felnőttképzési rendszer követni tudja a változásokat és segíti az embereket a változásokhoz szükséges készségeik fejlesztésében, valamint a megfelelő készségeik kifejlesztésében és fenntartásában, melyek a szakmai karrierjükhöz szükségesek, abban az esetben a gazdaság ki tudja használni a változások előnyeit.

A Németországgal foglalkozó tanulmány nem tárgyalja a rendszer általános finanszírozását, inkább az egyének és a vállalkozások pénzügyi támogatásában meglévő hiányosságokat összesíti. Az összehasonlítás, miszerint az egyes országokban az érdekelt felek hogyan járulnak hozzá a továbbképzések költségeinek fedezéséhez, szinte lehetetlen, mert erre vonatkozólag rendkívül korlátozott számban állnak rendelkezésre adatok.

Egyetlen tanulmány készült ezzel kapcsolatosan, de az is csak becslésként kezelhető. Ez alapján 2009-ben a GDP 1,2%-át fordították továbbképzésre Németországban, Ausztriában 1,7%, Dániában 2,2%, Hollandiában és Svájcban 1,5%-ot. Az OECD átlag 0,9%. A legnagyobb befektetések a skandináv államokban történtek, például Finnországban 2,2%-2,7% közötti értéket becsültek. Mivel a későbbiekben sincsenek erre vonatkozó adatok, így nem lehet tudni, hogy a helyzet milyen változást mutat.

2018-as adat alapján a képzéssel kapcsolatos aktív munkaerőpiaci programokba fektetett GDP aránya Németországban viszonylag magas, ötödik helyen van Ausztria, Dánia, Finnország és Franciaország mögött a 32 OECD állam rangsorában. (Magyarország a 24. helyezett.)

A tanulmány az aktív munkaerőpiaci képzések közé sorolja az intézményi képzéseket, a munkahelyi képzéseket, az alternatív képzéseket, és a tanulószerveződéses gyakorlati képzéseket is.

A továbbképzésre fordított költségek viselői Németországban az alábbiak szerint alakultak:

- főként a nagyvállalatok finanszírozzák az alkalmazottak továbbképzését
- sokan választják az önköltséges formát, ha tanulni szeretnének
- az állami tisztviselők képzését az állam finanszírozza
- mindezek mellett a munkaügyi hivatalokon keresztül mind az egyének, mind a vállalkozások is részesülhetnek képzési támogatásban

A finanszírozás többszintű rendszeren keresztül történik, melynek 1/3-t adják a magánszemélyek és a munkaadók. A fennmaradó részt a szövetségi államok, önkormányzatok és a szövetségi Munkaügyi Hivatal biztosítja. Mindezek ellenére a munkáltatók befektetései Németországban elmaradnak az OECD átlagtól, bár az uniós átlagnál magasabbak.

A magánszemélyek pénzügyi ösztönzése az alábbiak szerint alakult 2015-ben:

Egy átlagembernek 610 euró továbbképzési költségéből 447 euró volt a tényleges képzési költsége, 164 euró a közvetett képzési költsége (pl. kiesett jövedelem). Az összes továbbképzési költség 38%-át a munkaadó vagy az állam fedezte, így a képzés a résztvevő számára 381 euró befektetéssel járt. Ezek az adatok a társadalom különböző csoportjai között és iparáganként is eltéréseket mutatnak.

Ezen eltérések kiküszöbölésére többféle „ösztönzőt” vezettek be a képzések népszerűsítésére. A pénzügyi ösztönzők között szerepelnek különféle juttatások, mint a kölcsön, egyszeri kifizetések, bónusz, ösztöndíj a jól teljesítőknek, rendszeres támogatás, egyszeri adókedvezmény, utalvány.

Az „ösztönzők” ellenére a kutatások alapján a képzéseken való részvételt többféle tényező akadályozhatja. Németországban a felnőtt lakosság 9%-a szerint van a tanulásnak pénzügyi akadálya, míg a többi OECD országban ez az átlag jóval magasabb, 15%. A németek legfőbb akadályozó tényezőként az időhiányt nevezték meg, mivel nagyon nehéz összeegyeztetni a munkahelyi és a családi kötelezettségeket a továbbképzésekkel.

Éppen ezért a pénzügyi ösztönzők csakis akkor érhetik el a céljukat, ha kiegészítik a részvételre szánt idővel. Mindezek érdekében az állam anyagi támogatást nyújt a vállalkozók számára a továbbképzésekhez képzési támogatás, bérköltség támogatás formájában, melyeknek különböző feltételei vannak, valamint függenek a vállalkozás méretétől, a képzés típusától és a dolgozók képzettségi szintjétől.